

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชลบุรี
โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม*

PROMOTION OF CITIZEN POLITICAL PARTICIPATION IN
CHONBURI PROVINCE BY BUDDHA-DHAMMA APPLICATION

ประธาน เจริญศรี, ธัชชนันท์ อิศเรต, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า
Prasan Charonsee, Thatchanan Isaradet, Apinyar Chatchorfa
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Saokum.sai@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการส่งเสริม 2. เพื่อสังเคราะห์การส่งเสริม ตามหลักพุทธธรรม และ 3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดชลบุรี วิธีดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธี ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก 24 รูปหรือคน และเก็บแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด จากประชากรในพื้นที่จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัญหา มีการแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน รวมถึงไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม มีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำ ขาดความตระหนักถึงหน้าที่ในการมีส่วนร่วมและไม่กล้าแสดงออกในทางการเมือง 2. สังคมที่ใช้หลักอภิธานิยธรรม จะทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลได้ครบถ้วนเพื่อจะได้มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เคารพกฎกติกาสังคม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน เคารพความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ตลอดจนการมีพระสงฆ์เป็นหลักช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา ส่วนค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.62 ประกอบด้วย กิจกรรมทางการเมือง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.80 การกำหนดคุณลักษณะผู้นำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.74 การบริหารท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.61 และการกำหนด

* Received August 26, 2023; Revised September 12, 2023; Accepted September 21, 2023

นโยบาย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33 ตามลำดับ 3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม พบว่า มีการประชุมกันเป็นประจำนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ส่งเสริมให้สมาชิกปฏิบัติตามมติที่ประชุม กิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมือง ควรเปิดให้ประชาชนเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาท้องถิ่นสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง; หลักอภิธานิธรรม; จังหวัดชลบุรี

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To examine the issues related to promoting political participation. 2. To synthesize the promotion of political participation in accordance with Buddha-dhamma. 3. To propose the practical application of promoting citizen political participation in the urban areas of Chonburi Province by Buddha-dhamma application. The research methodology was the mixed methods incorporating both qualitative and quantitative research methods. In-depth interviews were conducted with 24 key informants, and surveys method collected from a total of 400 respondents from the population in Chonburi province. The data were analyzed using statistical methods, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings indicated the following: 1. Issues related to promoting political participation in the urban areas of Chonburi Province included the fragmentation of community meetings, lack of readiness to attend meetings, difficulties in accessing community leaders, a lack of awareness of their roles in political participation, and a hesitancy to engage in politics. 2. Communities that adhered to Buddha-dhamma tended to have better-informed citizens who share similar perspectives, respect social rules, understand their roles, respect human equality, and prioritize the continuation of Buddhism as a guiding principle. The overall average score for political participation promotion in the urban areas of Chonburi province is high, with an average score of 3.62. This comprises political activities (average

score of 3.80), leader characteristics (average score of 3.74), local administration (average score of 3.61), and policy formulation (average score of 3.33). 3. Promoting political participation in the urban areas following Buddha-dhamma involved regular meetings where local issues were discussed, encouraging members to follow the decisions made during these meetings, emphasizing the importance of political activities, and fostering citizen engagement and collaboration with government agencies. These findings suggested that promoting political participation in urban areas could benefit from incorporating Buddha-dhamma and fostering a sense of community and shared responsibility for local administrative organizations.

Keywords: Political Participation; Aparihaniyadhamma; Chonburi Province

บทนำ

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐ ในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำ เท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการอัน เนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลาง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการ ตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง และเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงส่งเสริมให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550) จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นการเมืองที่ภาคประชาชนส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นการเมืองที่ประชาชนนอกสภา มีบทบาทและเข้าใจถึงอำนาจโดยตรงในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะต่าง ๆ และการเข้าถึงอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยไม่ต้องผ่านการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทน ทั้งจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง ซึ่งหมายถึงต้องสร้างประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยทางตรงให้เกิดขึ้น เพื่อกำกับและกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของประชาชนมากกว่าฝากความหวังและพึ่งพาระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเพียงอย่างเดียว

คำว่า “พลเมือง” คือ ผู้มีศักดิ์ศรี คือ ผู้ที่เท่าเทียมหรือค่อนข้างเท่าเทียมกับผู้อื่น พลเมืองคือผู้ที่ไม่ปรารถนาจะไปครอบงำใครแต่ก็ไม่ต้องการให้ใครมาครอบงำ บงการหรืออุปถัมภ์ค้ำจุนตน พลเมือง คือ ผู้ดำเนินกิจการสาธารณะร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม หรือชุมชนนั้น ๆ กำลังเผชิญอยู่ร่วมกัน (Lerry Gerston อ้างใน สติธร ธนานิธิโชติ, 2555) สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2546) กล่าวว่า การพัฒนาการทางการเมือง 1. พัฒนาการทางการเมืองคือรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ 2. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม 3. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ 4. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล 5. พัฒนาการทางการเมืองคือการพัฒนาการบริหารและกฎหมาย 6. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชนและมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมือง 7. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย 8. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ 9. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมกำลังและอำนาจ 10. พัฒนาการทางการเมืองเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม Myron Wiener (1971) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายลักษณะต่าง ๆ ประการ ได้แก่ 1. การกระทำในรูปแบบการสนับสนุนหรือเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาล 2. พยายามเพื่อก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือการเลือกสรรผู้นำรัฐบาล 3. การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายของพลเมือง 4. การกระทำที่มีตัวแทนทางการเมือง 5. สภาพที่บุคคลไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง 6. ผู้กระตือรือร้น หรือผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นพิเศษ 7. การกระทำที่มีต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา 8. การกระทำที่เป็นความพยายามในการที่จะเข้ามามีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติการของราชการและนโยบายสาธารณะ 9. การกระทำที่มีผลต่อการเมืองในระดับชาติและการเมืองในระดับท้องถิ่น 10. การกระทำทางการเมืองแตกต่างกันออกไปตามบริบทของสังคมนั้น ๆ

ในทางพระพุทธศาสนา “อปริหานิยธรรม” หมายถึง ธรรมที่ประพฤติปฏิบัติแล้วจะไม่ทำให้องค์กรและสังคมนั้น ๆ เสื่อมทรามลง คือ มีแต่ความเจริญถาวรเดียว (อุตร จันทวัน, 2557) คือธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความสามัคคีของหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน มี 7 ประการ สรุปดังนี้ 1. หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ 2. พร้อมเพรียงในการประชุม

3. ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ 4. เคารพนับถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน 5. การไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ในสกุล 6. เคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ 7. การให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่น (พระธรรมปิฎก (ประยูร ธมฺมปุตฺโต), 2546)

ทั้งนี้จังหวัดชลบุรี มีแบ่งการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ ปัจจุบันมีประชากรประมาณทั้งสิ้น 1,558,301 คน และมีผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง จำนวน 1,509,125 คน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 มีจำนวนเขตการเลือกตั้งทั้งสิ้น 8 เขตเลือกตั้ง การเมืองในจังหวัดชลบุรีมีลักษณะเป็นการเมืองผูกขาดภายใต้อิทธิพลทางการเมืองของตระกูลคุณปลื้มยาวนานกว่า 40 ปี จนสามารถสถาปนาโครงสร้างอำนาจการเมืองแบบรวมศูนย์อำนาจการเมืองไว้ในชั่วอำนาจเดียว หรือที่รู้จักกันในนาม “กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน” (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และชัยณรงค์ เครือนวน, 2557) ในขณะที่กลุ่มบ้านใหญ่มีเครือข่ายอำนาจครอบคลุมปริมาณทางการเมืองในจังหวัดชลบุรีทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เครือข่ายองค์กรปกครองท้องถิ่นทุกระดับ เริ่มตั้งแต่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เครือข่ายการปกครองท้องถิ่น (กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน) เครือข่ายกลไกราชการในจังหวัด (ข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร) การเลือกตั้งที่ผ่านมาจึงมีนักวิชาการทางการเมืองแนวหน้าของไทยได้ให้สัมภาษณ์กับสื่อสาธารณะว่ากลุ่มบ้านใหญ่กุมความได้เปรียบในทุก ๆ ด้านทั้งเครือข่ายอำนาจ ทรัพยากรทางการเมืองประสบการณ์ทางการเมือง และมีแรงหนุนจากพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรคที่ถูกจับตาว่าจะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อสนับสนุนพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี จนทำให้การเลือกตั้งในปี 2562 ฝ่ายบ้านใหญ่ชนะถึง 5 เขตเลือกตั้ง (ไทยพีบีเอส, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักอปริหานิยธรรม เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา การสังเคราะห์และการประยุกต์ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม โดยจังหวัดชลบุรีจะมีข้อมูลพื้นฐานรวมถึงองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองต่อไป ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และมีบทบาทต่อการทำงานของภาครัฐมากขึ้น สังคมตระหนักถึงความเป็นพลเมือง ที่การเมืองควรขับเคลื่อนโดยประชาชนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อสังเคราะห์หลักพุทธรธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธรธรรมในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือประชาชน ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในจังหวัดชลบุรี ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดคือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบูรณาการหลักพุทธรธรรม หรือด้านการส่งเสริมการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือด้านรัฐศาสตร์ เป็นผู้มึบทบาทในลักษณะผู้นำ แกนนำ หรืออื่น ๆ ในการผลักดันการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชลบุรี และเป็นนักวิชาการที่มีผลงานการตีพิมพ์ที่โดดเด่นในทางด้านรัฐศาสตร์ หรือหลักธรรมที่ใช้ในการเมืองการปกครอง รวมทั้งสิ้น 24 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด แบบเลือกตอบ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธรธรรม ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 140 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถาม

เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรม ในจังหวัดชลบุรี

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open Ended Questions) แบ่งเป็น 3 ตอน รวม 18 ข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับเชิงลึก และเป็นการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล (Individual Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) เพื่อหาความเหมือนและความต่างของข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาและบรรยาย (Descriptive and Inductive Analysis)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี พบว่า

1.1 สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เกิดการแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมทุกครั้งซึ่งประชาชนต่างก็มีอาชีพที่ต้องรับผิดชอบงานของตนเองจนทำให้บางครั้งไม่มีโอกาสร่วมประชุมทำให้ขาดโอกาสที่จะได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ การประชุมเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับท้องถิ่นเพราะต้องมีการพบปะแลกเปลี่ยนความเห็นความคิดจากหลาย ๆ ฝ่าย

1.2 สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ เกิดกับนักการเมืองเองที่ขาดศีลธรรม ประชาชนมีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำได้ และ กระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ตำแหน่งที่ยังมีคุณสมบัติยังไม่ครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐาน

1.3 สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าตนเองมีสิทธิเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารได้ ขาดความ

ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และมีข้อจำกัดในเรื่องของอาชีพการทำงานหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

1.4 สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น เกิดจากประชาชนจะไม่ค่อยสนใจลงการเมืองท้องถิ่นมากนักประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกในทางการเมืองท้องถิ่น และข้อจำกัดการทุ่มเทเวลาให้กับการเมืองท้องถิ่นและการดูแลครอบครัว

2. การสังเคราะห์หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี พบว่า

2.1 ด้านหลักการหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต องค์กรหรือสังคมที่ได้นำหลักอปริหานิยธรรมไปประยุกต์ปฏิบัติแล้ว องค์กรหรือสังคมนั้นจะไม่มีความเสี่ยงและจะเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว หลักอปริหานิยธรรมนี้จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดีและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านพ้อมเพรียงกันประชุม ทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลได้ครบถ้วนเพื่อจะได้มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ความตรงต่อเวลาเป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญ คือความตรงต่อเวลาทำให้เกิดความต่อหน้าที่ตรงต่อความดีตรงต่อความรับผิดชอบและเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมประชุมเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.3 ด้านปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ การเคารพกฎกติกาเดิมหรือหลักการเดิมนั้นในฝ่ายศาสนจักรนั้น กฎกติกาเดิมของพระพุทธเจ้า พระสงฆ์ฝ่ายเถรวาทจะไม่มีการล้มเลิกหรือเปลี่ยนแปลงสิกขาบท ในฝ่ายอาณาจักรนั้น กฎกติกาบัญญัติขึ้นโดยปฤชนธรรมดา จึงสามารถนวัติเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ไม่ควรเพิกถอนเสียทั้งหมด แม้จารีตประเพณีที่ล้ำสมัยก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

2.4 ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ เป็นสิ่งดีเพราะเป็นผู้มีประสบการณ์มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน การเคารพประธานในที่ประชุมนั้นเป็นมารยาทและเป็นระเบียบที่พึงประสงค์ของสังคมประชาธิปไตย สมาชิกของที่ประชุมพึงรับทบทวนหน้าที่ของตนและผู้อื่น ประธานต้องสังวรไว้ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงเป็นกลางมีความยุติธรรม และในการประชุมกันผู้ประชุมก็รู้จักบทบาทและให้การทำหน้าที่ของประธานและสมาชิกในที่ประชุม

2.5 ด้านการไม่ลุแก่อำนาจ การให้เกียรติผู้หญิงและการคุ้มครองบุคคลที่อ่อนแอตลอดถึงการเคารพความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อเป็นหลักการให้สังคมอยู่ร่วมกันโดยคำนึงถึงมนุษยธรรม สังคมการเมืองทั่วโลกใน

ปัจจุบันนี้สมาชิกทางการเมืองมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย สังคมจึงควรแสดงถึงการเคารพสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เพิ่มบทบาทให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมมากขึ้น

2.6 ด้านรักสันติภาพ การเคารพหลักการสถานต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมนั้น ๆ ว่า มีความแตกต่างกันอยู่หรือไม่ ถ้าประชาชนมีความสามัคคีกันก็จะมีลักษณะคล้ายสังคมสมัยพุทธกาล เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ประชาชนสมัครสมานสามัคคีกัน การที่ประชาชนเคารพ บุคคล สถานที่ทางสังคม ก็จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางสังคมได้

2.7 ด้านตั้งใจสนับสนุนคนดี ตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา พระพุทธศาสนามีพระสงฆ์เป็นหลักช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นนักจิตอาสาพัฒนาตนและสังคม เป็นเจ้าอาวาส เป็นครูบาอาจารย์ โดยไม่ได้เรียกร้องค่าตอบแทน ถ้าหากภาคการเมืองมีนโยบายชัดเจน ออกกฎหมายระเบียบสนับสนุน มีกรอบแนวคิดทิศทางการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาชัดเจนมากขึ้น

ส่วนระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ในจังหวัดชลบุรี โดยทำการแยกเป็นภาพรวมของปัจจัยทั้งหมด ได้ผลลัพธ์ดังนี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม

(n=400)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	3.33	0.67	ปานกลาง	4
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำ	3.74	.048	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น	3.61	.049	มาก	3
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	3.80	.048	มาก	1
รวม	3.62	.052	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติให้เห็นว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำ

($\bar{X} = 3.74$) และต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ($\bar{X} = 3.33$) ตามลำดับ

3. การประยุกต์ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรม ในจังหวัดชลบุรี พบว่า

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การกำหนดนโยบายของท้องถิ่นโดยทั่วไปท้องถิ่นจะกำหนดให้มีการประชุมเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะเมื่อมีความพร้อมเพรียงกันจะทำอะไรก็จะมีความสำเร็จไปได้ด้วยดีไม่แตกแยกเพราะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือสามัคคีกัน การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมปฏิบัติตามกฎหมาย คือหลักสำคัญของการบริหารงานราชการการปกครองต้องมีระเบียบวินัยในการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ มีความเที่ยงธรรมการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นประชาชนจะเป็นผู้มีหน้าที่สำคัญในการเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่น ผู้นำที่มีศีลก็จะเป็นตัวอยางที่ดีต่อประชาชนและลูกน้อง เป็นคนที่มีจิตชอบชั่วดีมีวิธีการที่ถูกต้องในการสร้างความนิยมจากประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยทั่วไปลักษณะนิสัยโดยทั่วไปผู้หญิงจะมีความละเอียดรอบคอบ การศึกษาจะทำให้ผู้หญิงกล้าแสดงออก

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ การกำหนดคุณลักษณะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะของผู้นำเพื่อให้สามารถเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วนในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อจะให้ความสามัคคีในหมู่คณะในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหลักให้มองทุกอย่างเป็นเรื่องง่าย ๆ ทำให้เป็นธรรมดาที่ดีที่สุดหากมีความร่วมมือทุกอย่างจะไปได้ด้วยดีไม่มีปัญหาไม่เกิดความขัดแย้งทั้งชุมชนและองค์กรมีความพร้อมเพรียง การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม ผู้นำจะต้องเที่ยงตรงต่อการตัดสินใจ มีความยุติธรรมต่อการใช้อำนาจเพราะหากผู้กำหนดเอาระเบียบตามใจตนเองก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อนการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อผู้นำ คือนายกต้องลงพื้นที่บ่อย ๆ ผู้นำควรลงพื้นที่เองไปพูดคุยกับชาวบ้านตามบ้านคุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นต้องง่าย ๆ ที่ตัวบุคคลที่เป็นผู้นำต้องมีการเข้าถึงกับชาวบ้านได้ง่ายเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดถือหลักเดียวกันในการช่วยเหลือประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี สตรีเป็น

บุคคลที่มักจะมีผลประโยชน์รอบคอบ คุณลักษณะของผู้นำบางประการก็มีอยู่ในตัวของสตรีซึ่งพร้อมจะก้าวขึ้นมามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป็นผู้นำได้ดี หากได้รับการสนับสนุน

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารท้องถิ่นได้นั้น การเข้าร่วมประชุมเป็นแนวทางที่ชัดเจนที่สุดเพราะเป็นโอกาสที่ประชาชนจะได้แสดงความคิดเห็นและสะท้อนสภาพปัญหา ความต้องการให้ผู้บริหารท้องถิ่นได้รับทราบ ความพร้อมเพรียงกันในทุกๆ ด้านการที่มีความคิดไปในทางเดียวกันในการเสนอแนวความคิดไปด้วยกัน อย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งเป็นการเปิดการแสดงถึงสามัคคีในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งความมั่นคงในองค์กร การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎหมายทางสังคม เมื่อผู้นำและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกฎหมายมีการยึดถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่ตั้งไว้อย่างคงที่เมื่อประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมก็จะสามารถทำได้ถูกต้องตามกฎหมายอย่างถูกต้องไปในทิศทางเดียวกันบนมาตรฐานเดียวกัน การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ประชาชนจะเลือกผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารงาน ผู้นำท้องถิ่นควรมีความรู้มีประสบการณ์ ต้องมีความสามารถมีความเข้าใจในการบริหารบ้านเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี การที่สตรีจะมีบทบาทมากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหารที่จะต้องเปิดโอกาสให้สตรีได้มีการแสดงออกในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นความมั่นใจว่าตนเองจะก้าวสู่ระดับที่สูงขึ้น

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการจัดการประชุมทำแผนพัฒนา การจัดทำประชาคมมีการเชิญชวนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือทำประชาคมโครงการต่าง ๆ ความพร้อมเพรียงกันในทุกๆ ด้าน คือการที่มีแนวความคิดไปในทิศทางเดียวกันในการเสนอแนวความคิดไปด้วยกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงสามัคคีในหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งความมั่นคงในองค์กร การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎหมายทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎหมายทางสังคมนั้น คือหลักการปกครองนั้นว่าด้วยต้องอาศัยระเบียบวินัยแบบแผนปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การไม่กำหนดวินัยเพิ่มขึ้นจะเป็นผลดีต่อการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ เพราะจะทำให้องค์กรมีระเบียบวินัยในสิ่งที่ทุกคนรู้อยู่แล้ว ซึ่งทำให้ทุกคนปฏิบัติไปตามสิ่งที่ถูกกำหนดไว้เดิมอย่างถูกต้อง การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น คือการที่ผู้นำท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนจนเป็นที่ไว้วางใจทำให้ประชาชนอยากที่จะแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ต่าง ๆ ของท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี หากจะให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารรวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการแจกแบบสอบถามซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดชลบุรี ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ถือว่าการประชุมมีความสำคัญอย่างมากเพราะการประชุม จะเป็น การทำให้ทั้งประชาชนและผู้นำท้องถิ่นได้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันฝ่ายสมาชิกสภาท้องถิ่นจะได้แสดงผลของการทำงานงบประมาณต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบส่วนประชาชนให้มีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของผู้นำท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพล เพ็งศิริ (2563) ได้วิจัย เรื่อง การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า คุณลักษณะจริยธรรมมาภิบาลประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อและแนวทางการประพฤติ การปฏิบัติอันดีงาม ในการบริหารโดยนำหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมและหลักความรับผิดชอบมารับใช้ในงานบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการปกครอง ในทางพระพุทธศาสนา ก็กล่าวถึงหลักธรรมสำหรับผู้นำไว้มากมายด้วยกัน เช่น หลัก ทศพิธราชธรรม หลักพรหมวิหาร 4 เป็นต้น ซึ่งผู้นำต้องเป็นบุคคลที่ควรแก่การเคารพ ศรัทธา การปกครองการบริหารถึงจะประสบความสำเร็จ หากไม่มีความเคารพศรัทธาในตัวผู้นำแล้วก็ไม่มีประชาชนคนไหนอยากจะมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรอริษฐ์ สุวฑฺฒ (สุขพานิช) (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า บทบาทผู้นำที่สร้างสัมพันธ์กับคนในชุมชนให้ ยอมรับทั้งแนวคิดและวิถีปฏิบัติสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นทุ่มเททำงานให้กับชุมชน ผู้นำที่มี คุณธรรมและมีประสบการณ์ชีวิตมาก จะได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนมาก ซึ่งผู้นำ ชุมชนรอบโครงการช่วงก่อสร้างมีบทบาทที่คนในชุมชนยอมรับมากที่สุด

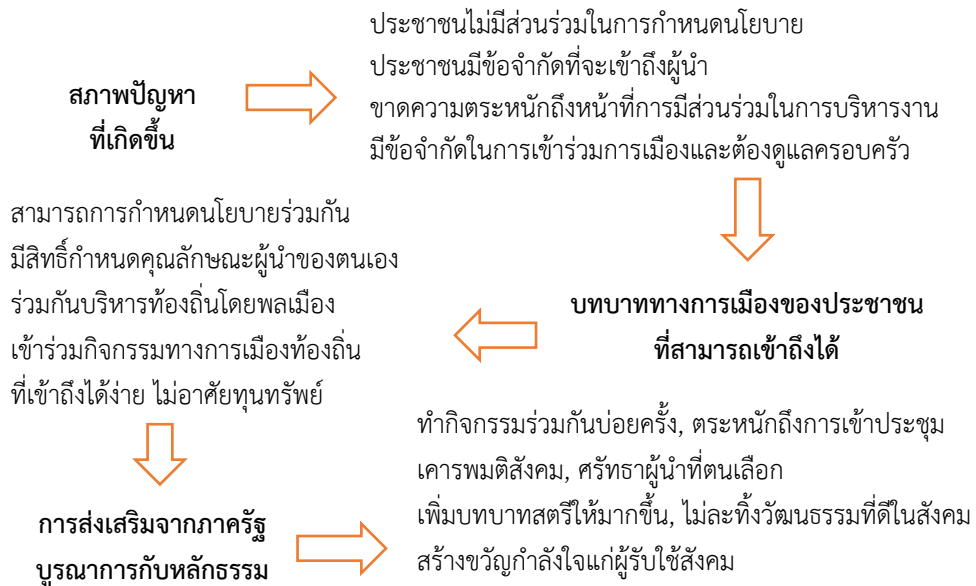

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น ในอดีตการเมืองการปกครองของไทย อาจกล่าวได้ว่ายังคงไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากนัก จนกระทั่งกระแสการปกครองแบบกระจายอำนาจเข้ามาและประเทศไทยได้นำแนวทางของการกระจายอำนาจมาเป็นหลักในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการปกครองตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของนครินทร์ แก้วโชติรุ่ง (2556) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก พบว่า 1. รูปแบบของการปกครองทางการเมืองมี 2 รูปแบบ ได้แก่ การปกครองแบบราชาธิปไตย ซึ่งผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่เพียงผู้เดียวในการปกครองรูปแบบนี้คือ พระราชา และการปกครองแบบสามัคคีธรรม 2. หลักการของการปกครองแบบราชาธิปไตย ได้แก่ หลักธรรมต่าง ๆ ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสแสดงไว้จำนวนมาก เพื่อเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น คือ การที่ประชาชน ตระหนักถึงความสำคัญและสิทธิของตนเองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมส่งผลต่อผู้มีส่วนร่วมและชุมชนโดยรวม ประชาชนที่ตระหนักถึงบทบาทสิทธิ หน้าที่ของตนเองในฐานะของส่วนหนึ่งในท้องถิ่นย่อมเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อท้องถิ่น ซึ่งภาครัฐต้องมีส่วนในการส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ ไม่ใช่แค่เปิดโอกาสให้แต่ไม่มีการสนับสนุน เชิญชวน ประชาชนก็ไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของเสนอ อัสวมนันดา (2557) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความจริงจังและจริงจังต่อการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจน หรือมีการอาศัยช่องว่างของระเบียบกฎหมายในการยืดเวลาการถ่ายโอนภารกิจออกไปสำหรับด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนมาก ยังไม่มีบทบาทในการเข้าร่วมเสนอปัญหาหรือความคิดเห็นการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย (ประสาน เจริญศรี, 2566)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ควรมีช่องทางให้ประชาชนได้ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายสำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ซึ่งควรที่จะเป็นผู้ได้พูดและแสดงออกถึงความต้องการของตนเอง
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ควรให้โอกาสประชาชนได้เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายท้องถิ่นบ่อย ๆ ในคราวประชุมประจำเดือน หรือทุก 3 เดือน เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสำหรับการแก้ไขปัญหาปากท้องและความเดือนร้อน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีควรให้ความรู้กับประชาชนส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่พลเมืองของตนเองโดยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และการประชาสัมพันธ์เชิญชวนเปิดช่องรับความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านหลาย ๆ ช่องทาง

2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีควรที่จะร่วมกันปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานขึ้นชมประกาศยกย่องบุคลากรที่มีคุณธรรมจริยธรรมซื่อสัตย์ในการทำงานและผู้นำจะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการและบุคลากรในหน่วยงานเกี่ยวกับการยึดหลักคุณธรรมในการทำงานด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในประเด็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรม

2. ควรทำการศึกษาในประเด็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และชัยณรงค์ เครือนวน. (2557). *โครงสร้างอำนาจและการกระจุกตัวของความมั่งคั่งในท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก* โครงสร้างอำนาจและการสะสมทุนในจังหวัดแห่งหนึ่ง. ภายใต้งานโครงการวิจัย “สู่สังคมไทยเสมอหน้า การศึกษาโครงสร้างความมั่งคั่งและโครงสร้างอำนาจเพื่อการปฏิรูป”. กรุงเทพฯ: มติชน.

ชุมพล เฟื่องศิริ. (2563). *การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไทยพีบีเอส. (2562). *โผฯ ถิ่นบางเตียว ขึ้นเลือกตั้ง 62 เป็นศึกท้าทาย “ตระกูลคุณปลื้ม”*. สืบค้น 18 ธันวาคม 2562, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/278572>.

นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. (2556). *รูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูวินัยธรธวัช สุทโธ (สุพานิช). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สตีธร ธนาธิโชติ. (2555). องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาความเป็นพลเมือง เพื่อปฏิรูปประเทศไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 10(1), 104-121.
- สมบัติ อารังญวงศ์. (2546). *การเมืองไทย แนวความคิด และการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิริพัฒน์ ลากิจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการ สนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนอ อัสมันดา. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารนิยมขององค์การ บริหารส่วน จังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐ ประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- อุดร จันทวัน. (2557). *พระพุทธศาสนากับการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน* (สารนิพนธ์ พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Lee, J.C. (1974). *Essential of Psychological Testing* (3rd ed.) New York: Harper & Row Publishers.
- Myron, W. (1971). *Political Participation: Crisis of the Political Process, in Crisis on Sequences in Political Development*. Princeton: Princeton University.
- Yamane, T. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.